

(Fra debattspalten i *Minervanett* 20. mai 2015; <http://www.budsjettnivaet-er-politikernes-sak/>)

Kommentar lagt inn 20. mai 2015:

[Odd Gunnar Skagestad](#) · for 13 timer siden

Til Sverre Diesens besværelser over mine angivelige og imaginære "meninger" er ett å si: Min artikkel inneholdt bare en eneste virkelig mening - nemlig at Diesen og Narum har tatt initiativ til en ytterst viktig debatt.

Forøvrig inneholder min artikkel ikke noen av de "meninger" som Diesen tillegger meg - kun dokumenterbare og dokumenterte fakta (dokumentasjonen er bl.a. å finne i de fotnoter som min innsendte tekst var forsynt med, men som Minerva-redaksjonen hadde utelatt).

Dette gjelder også det forhold at Diesen, både før og under sin tjenestegjøring som forsvarssjef, var en av de sentrale premissleverandører for landets forsvarspolitiske beslutningstagere. For å holde meg til Narums og Diesens egen terminologi: Dette dreier seg ikke om meningsyttringer, men fysisk observerbare (om enn ikke matematisk påviselige) realiteter.

Jeg forstår at det faller Diesen tungt for brystet å erkjenne noe som helst medansvar for den utviklingen som han selv lenge - og faktisk på forståelig vis (han behøver ikke kokettere med mangelfulle pedagogiske evner) - har advart mot.

Men det holder ikke bare å gjenta den gamle besvergelsen om at "Budsjettnivået er politikernes ansvar", som det heter så kjekt i Diesens overskrift. Selvsagt er det politikernes ansvar. Men det er ikke deres eneansvar. I et demokrati som vårt er det borgernes rett å ytre seg med frimodighet i offentlige anliggender - herunder spørsmål som gjelder landets forsvarsevne, ja endog inkludert budsjettnivået. Med denne retten følger også et ansvar. Det er en rett og et ansvar som vi alle - sivilister såvel som landets offiserskorps - bør ta på alvor. Og det er et ansvar som ikke minst påhviler politikernes øverste fagmilitære rådgiver.

Hva jeg mener om Forsvarssjefens rolle i så måte, har jeg tidligere gitt uttrykk for i en rekke artikler opp gjennom årene (bl.a. i *Minerva*, *Norsk Militært Tidsskrift* og *Pro Patria*), og behøver ikke utdypes nærmere her.

Men jeg vil gjerne takke Diesen for hans betimelige påminnelse om at det strategiske konseptet "Styrke og relevans" i 2009 ble oppdatert med navnet "Evne til innsats". Vi har alle nytte av å bli korrigert iblant.

minerva_{nett}

MINERVA DEBATT

19. mai, 2015

Sverre Diesen

Sverre Diesen (f. 1949) er general (R) og tidligere forsvarssjef.

Budsjettnivået er politikernes sak

Svar til Skagestad.

Odd Gunnar Skagestad later til å mene at jeg selv må ta en vesentlig del av ansvaret for den utviklingen i Forsvaret som Paul Narum og jeg advarer mot i et Civita-notat publisert tidligere i måneden. Han viser riktignok til at jeg også mens jeg var forsvarssjef advarte mot samme utvikling, men så minner han om at jeg den gang uttalte i et tiltredelsesintervju at «ethvert forsvarsbudsjett er stort nok».

Dernest peker han på at jeg gjennom bidraget til styringsdokumentet Styrke og relevans (FD 2005) var en «sentral premissleverandør for nedbyggingen av det klassiske invasjonforsvaret» som opprinnelig skulle forsvare oss mot trusselen fra øst. Denne trusselen mener tydeligvis Skagestad nå har gjenoppstått, og dermed kan jeg åpenbart sitte der med skammen. Han tar imidlertid feil på flere punkter, så la meg ta for meg feilslutningene i tur og orden.

Jeg sa den gang – og jeg fastholder – at det finnes et forsvar for ethvert budsjett, i den betydning at det ikke finnes et fagmilitært svar på hvor mye forsvar som er nok. Det kan

umulig bli noe annet enn et politisk prioriteringsspørsmål opp mot andre fellesgoder. Mitt poeng var og er imidlertid at uansett om budsjettet er på 30, 40 eller 50 mrd kr, så må det vokse i takt med kostnadsveksten i forsvarssektoren dersom vi skal greie å opprettholde den forsvarsstrukturen budsjettet i utgangspunktet finansierer.

Dette er faktisk hele poenget i Paul Narums og mitt notat. Derfor oppleves det som et kraftig tilbakeslag for våre pedagogiske evner når Skagestad på tross av det går i den samme overbefolkede fella som mange andre, og tydeligvis tror at det er budsjettets nivå som er sakens kjerne. Jeg kan derfor bare gjenta: Budsjettnivået er politikernes sak. Men dersom de ikke sørger for at budsjettets vekstrate er slik at kjøpekraften opprettholdes, må forsvarssjefen kunne si fra. Da opprettholder de nemlig ikke det ambisjonsnivået de selv har vedtatt, i tillegg til at de sløser med samfunnets ressurser i form av over- og feilinvesteringer.

Så var det dokumentet *Styrke og relevans*, som ble utgitt i 2005 som et såkalt strategisk konsept for Forsvaret – og som fortsatt er gjeldende forsvars- og sikkerhetspolitisk doktrine, så vidt Skagestad vet. Det siste er ikke desto mindre feil, det strategiske konseptet ble oppdatert i 2009 og gitt ut med navnet *Evne til innsats*, men la gå med det.

Poenget er at her blander Skagestad de sikkerhetspolitiske og økonomiske kortene fullstendig. Det gamle invasjonforsvaret ble rigget ned av to årsaker – økonomisk lot det seg ikke fornye materiellmessig av nettopp den årsak vi har vært inne på, og sikkerhetspolitisk var det blitt irrelevant ved Sovjetunionens oppløsning. Å beholde mest mulig av en ikke-finansiert forsvarsstruktur er imidlertid påviselig det dumme man kan gjøre i forhold til å bevare mest mulig forsvarsevne, så det beklager jeg ikke.

Dernest kommer at selv et fullfinansiert invasjonforsvar av den typen Skagestad åpenbart ønsker seg tilbake ville vært like ubrukelig i dag, uansett hva vi tror og frykter fra det nye Russland. At en væpnet konflikt med Russland i dag skulle arte seg som en massiv invasjon, med en varslingsperiode som tillater innkalling og gjenoppøving av en stor vernepliktsbasert mobiliseringsreserve på vår side, er det ingen som tror på, eller greier å sannsynliggjøre ut fra noe rasjonelt politisk motiv.

I dag snakker vi i så fall om langt mer begrensede konflikter, med varslingsperioder på noen timer eller høyst noen døgn. Svaret på det er stående styrker med høy beredskap og reaksjonsevne, slik det faktisk er politisk og militær enighet om. Jeg forblir derfor en sterk tilhenger av den type forsvar jeg også som forsvarssjef argumenterte for, et mer stående, innsatsklart og profesjonalisert forsvar enn det vi fortsatt har greid å skape.

Hvorvidt våre politikere har tenkt å lytte til Narums og mine gjentatte advarsler vet ingen av oss. Men sikkert er det at jeg ikke tror noen av dem har brukt undertegnendes utsagn om et forsvar for ethvert budsjett som en komfortabel sovepute gjennom mer enn 10 år. Så stor innflytelse har jeg ikke, noe jeg for så vidt sterkt beklager.